

The use of dialogue process to create participation in spatial development: a case study of the research project on friendship development for sustainable development of provinces along the Mittraphap Road and the Northeastern Special Economic Corridor (Nakhon Ratchasima, Khon Kaen, Udon Thani, and Nong Khai) under the Nong Khai Provincial Research Forum

Kulsatri Mahachon¹ Benjathip Phutsai^{1*} Paweenuch Wansungnoen¹ and Suthipa Chaiyasiri¹

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: pu_benjathip@kkumail.com

ABSTRACT

This research aims to study (1) the use of dialogue processes to create participation in spatial development and (2) guidelines for developing the use of dialogue processes to create participation in spatial development. This research is qualitative research. The target group is the participants of the dialogue, the research project on building friendship and developing cooperation for sustainable development of the province, along the Mittraphap Road and the Northeastern Special Economic Corridor (Nakhon Ratchasima, Khon Kaen, Udon Thani and Nong Khai), purposive sampling method was used, including the government sector, the private sector, the civil society sector and the general public, totaling 15 people. The instrument used in this research was an open-ended interview. This study analyzed content data and presented it descriptively. The research results found that 1) the forum process held can create participation in spatial development because the forum process involved the exchange of information and presentation of different information from various sectors, enabling all sectors to understand the problems and develop solutions and develop the special economic corridor. In addition, development goals were set in the same direction. 2) The guidelines for developing the use of the forum process to create participation in spatial development found that (1) there must be coordination with various agencies covering all sectors. (2) Increase the channels for publicizing the forum process so that all sectors can be aware of and have greater access to the forum process. (3) Information should be disseminated so that people in the province can be aware of and have access to clear and correct information so that people can express their opinions or present additional information comprehensively.

Keywords: Dialogue Process, Participation, Spatial Development

การใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาโครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนอนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉิงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ภายใต้เวทีวิจัยจังหวัดหนองคาย

กุลสตรี มหาชน¹ เบญจทิพย์ พุดซ้าย^{1*} ปวิณัฐ หวานสูงเนิน¹ และ สุทธิภา ไชยศิริ¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: pu_benjathip@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ และ (2) แนวทางพัฒนาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือผู้เข้าร่วมการสานเสวนา โครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนอนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉิงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน รวมจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้คือแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสานเสวนาที่จัดขึ้น สามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่จังหวัดหนองคายได้ เนื่องจากในกระบวนการสานเสวนาได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกันจากหลากหลายภาคส่วน ทำให้ทุกภาคส่วนสามารถทำความเข้าใจปัญหาและวางแผนแนวทางแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษได้ อีกทั้งยังมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน 2) แนวทางพัฒนาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่พบว่า (1) จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่หลากหลายและครอบคลุมทุกภาคส่วน (2) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การจัดกระบวนการสานเสวนาเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถรับรู้และเข้าถึงการจัดกระบวนการสานเสวนาได้มากยิ่งขึ้น (3) ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนในจังหวัดรับรู้และเข้าถึงข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมได้อย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: กระบวนการสานเสวนา, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาเชิงพื้นที่

© 2024 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นการดำเนินการที่พัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 9 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกระจายความเจริญ ยุกระดับรายได้ของประชาชน และลดการกระจุกตัวของพัฒนาในกรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ไปสู่ภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ ในภาคตะวันออกเฉิงเหนือนั้น เป็นภาคที่ประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทั้งทางด้านการพัฒนาและด้านรายได้ของประชาชนมาอย่างยาวนาน เศรษฐกิจพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉิงเหนือขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก แต่สินค้าทางการเกษตรกลับมีมูลค่าต่ำ อันเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉิงเหนือมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อีกทั้งยังประสบปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำ ดินคุณภาพต่ำ ประสิทธิภาพและภัยแล้งซ้ำซาก ประชาชนมีปัญหาด้านด้านความยากจน และมีปัญหาภาวะทุนโภชนาการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉิงเหนือ ให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งการแสวงหาโอกาสการนำความรู้ ทุน เทคโนโลยีและ นวัตกรรมจากภายนอกมาช่วยขับเคลื่อน โดยการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับโครงข่ายระบบการคมนาคมขนส่ง และพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงและข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างรถไฟรางคู่ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสปป.ลาว เพื่อให้มีอัตราการเติบโตที่สูงเพียงพอต่อการลดความเหลื่อมล้ำกับพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศได้ในระยะยาว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาและการกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยมีจังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี และหนองคาย ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจาก ทั้ง 4 จังหวัดนี้ ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นโครงข่ายคมนาคมทางบกที่สำคัญ คือ ถนนมิตรภาพ และรถไฟรางคู่ ที่เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจนี้ให้เติบโต ย่อมส่งผลไปกับการลดความเหลื่อมล้ำภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ ไม่ได้มีแต่ผลดีหากยังส่งผลกระทบต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่มากนักน้อย นโยบายการพัฒนาที่จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของคนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เสียก่อน ทางมูลนิธิชุมชนขอนแก่นทศวรรษหน้าในฐานะองค์กรภาคประชาสังคมที่มีประสบการณ์ด้านการประสานความร่วมมือและสร้างพื้นที่การเรียนรู้ จึงได้จัดทำ “โครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนถนนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย)” เพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้ด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

โครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนถนนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ได้ใช้เครื่องมือการดำเนินการในการพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด คือ กระบวนการสานเสวนา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของแต่ละภาคฝ่ายที่ดำเนินงาน ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ผ่านเครื่องมือการสานเสวนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาโครงการวิจัยสานมิตรภาพ พัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนถนนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ภายใต้เวทีวิจัยจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาโครงการวิจัยสานมิตรภาพ พัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนถนนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ภายใต้เวทีวิจัยจังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เข้าร่วมการสานเสวนา โครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนถนนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) โดยการใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 15 คน ได้แก่ ภาครัฐจำนวน 4 คน ภาคเอกชนจำนวน 4 คน ภาคประชาสังคมจำนวน 3 คน และภาคประชาชนจำนวน 4 คน ซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้เข้าร่วมการสานเสวนา เวทีวิจัยจังหวัดหนองคาย 2) เป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หรือภาคประชาชน
- 3) สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดีและยินดีให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้จัดทำได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

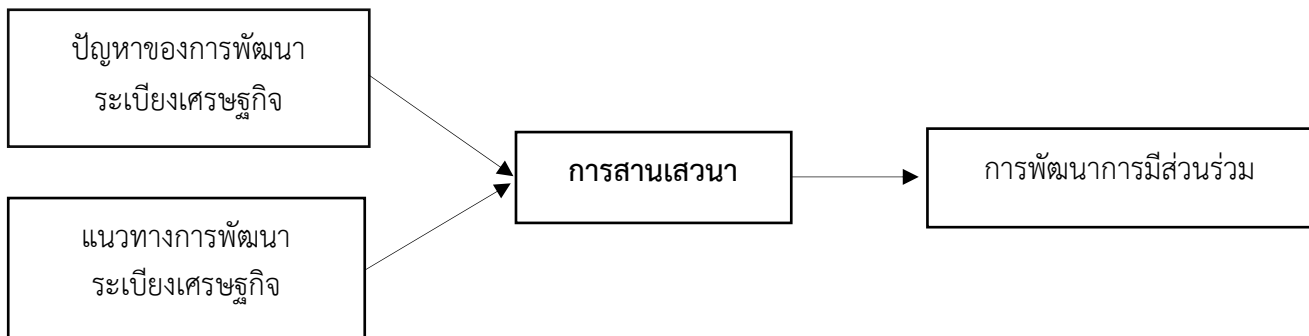
คณะผู้จัดทำมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กร การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เอกสาร และแผนการดำเนินการโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนอนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ภายใต้เวทีวิจัยจังหวัดหนองคาย และแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แล้วนำมาพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ โครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนอนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ปลายเปิด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลจากการค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้นำเอา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยได้กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ อาทิ การสานเสวนา ศึกษาผ่านโครงการวิจัยสานมิตรภาพพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนอนมิตรภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ที่นำมาใช้ในการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาโครงการวิจัยสามมิติภาพ พัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนอนมิติภาพและพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ภายใต้เวทีวิจัยจังหวัดหนองคาย

การใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดหนองคาย ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทุกภาคส่วนได้ เนื่องจากปัจจุบันประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองคายมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่ต่ำมาก กระบวนการสานเสวนาจึงทำให้ทุกภาคส่วนสามารถมองเห็นเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้นและสามารถร่วมกันพัฒนาได้ กระบวนการสานเสวนายังช่วยให้การพัฒนาพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ที่มีการส่งเสริมการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคาย

จากการสัมภาษณ์ภาคีรัฐ สรุปได้ว่า การใช้กระบวนการสานเสวนา ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา NeEC เนื่องจากการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการ แต่การดำเนินงานยังขาดภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีกหลายภาคส่วน

คุณเอ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “มีส่วนร่วมได้ โดยการพบปะในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ”

คุณบี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ได้ เมื่อมีการพบเจอ ก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิด ทศนคติของแต่ละผู้คน”

คุณซี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “กระบวนการทำให้มีส่วนร่วม แต่ยังคงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในเรื่องการเกิดขึ้น NeEC รวมทั้งยังไม่มีหัวหน้าหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมในงานนี้”

คุณดี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “กระบวนการช่วยให้ประชาชนที่เป็นตัวแทนในแต่ละภาคส่วน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และสามารถช่วยเพิ่มพื้นที่ในการมีส่วนร่วมได้ในระดับหนึ่ง”

จากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน สรุปได้ว่า กระบวนการสานเสวนาทำให้ภาคเอกชนได้มองเห็นเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานเตรียมรับการพัฒนาในอนาคต ซึ่งหมายความว่า ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้แผนการดำเนินการในการพัฒนาพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจ

คุณอี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคเอกชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ทำให้ประชาชนและภาคเอกชนมองเห็นแนวทางรองรับการเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในระบียงเศรษฐกิจร่วมกัน เป้าหมายชัดเจนและร่วมกันพัฒนา”

คุณจี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคเอกชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “มี เพราะต้องมีการพัฒนาทุกภาคส่วน”

คุณเคช (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคเอกชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “จากกระบวนการเสวนาครั้งนี้ ภาคเอกชน มีส่วนร่วมพัฒนา กระตุ้นเศรษฐกิจ คนเมืองชายแดน เตรียมความพร้อมรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเมืองหนองคายทางด้านชายแดน”

จากการสัมภาษณ์ภาคประชาสังคม สรุปได้ว่า การสานเสวนาในครั้งนี้จะทำให้ทุกภาคส่วนได้ถกแถลงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่

คุณไอ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาสังคม ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “กระบวนการสานเสวนาจะช่วยให้การพัฒนา NeEC ที่มีการส่งเสริมให้มีการขยายตัวด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อหาทางออกสำหรับการแก้ไขปัญหาทุกมิติ”

คุณเจ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาสังคม ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “การสานเสวนา เป็นกระบวนการถกแถลงของทุกภาคส่วน ได้ทราบข้อมูล การพัฒนาและผลกระทบแต่ไม่ได้มีส่วนในการตัดสินใจ”

คุณเค (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาสังคม ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “การจัดกระบวนการสานเสวนาในจังหวัดหนองคายจะช่วยเพื่อเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วม ให้ภาคีการพัฒนาในพื้นที่ อาทิ องค์กรชุมชน ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐได้ถกแถลงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเกี่ยวกับการพัฒนา NeEC อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งในการพัฒนา มีการปรับทิศทางหรือการดำเนินงานโครงการพัฒนาต่างๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ เป็นต้น”

จากการสัมภาษณ์ภาคประชาชน สรุปได้ว่า โดยเบื้องต้นประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการเข้าร่วมสานเสวนามากขึ้น แต่ประชาชนยังไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงาน อีกทั้งการดำเนินงานยังกระจุกตัวอยู่เพียงพื้นที่อำเภอเมืองเท่านั้น ทำให้อำเภออื่น ๆ ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพัฒนา

คุณเอ็น (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ช่วยได้มาก เบื้องต้นมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ เพราะจะทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้รายละเอียดดีขึ้น เพื่อการปรับตัวต่อไป”

คุณโอ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ไม่มี เพราะประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา เพราะมีแค่หน่วยงานบางหน่วยงานที่เข้าร่วม โดยเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่รับรู้ละไม่ได้รับความชัดเจนว่าจะได้ประโยชน์และข้อมูลไปพัฒนาในส่วนใดบ้าง และเครือข่ายยังไม่มีส่วนทั่วถึงไปยังอำเภอต่าง ๆ เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้พูดถึงการท่องเที่ยวที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง”

ซึ่งจาก 4 ภาคส่วนมีความคิดเห็นที่ตรงกัน ในแง่ของความเชื่อมั่นในกระบวนการสานเสวนาว่า จะทำให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษได้ แต่ในการสัมภาษณ์ภาคประชาชนเพียงแค่ได้เข้ามารับฟังแลกเปลี่ยนข้อมูลในกระบวนการสานเสวนา ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมเพียงระดับที่ 2 คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพียงเท่านั้น

2. แนวทางพัฒนาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาโครงการวิจัยสามมิติภาพ พัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด ตามแนวนอนมิติภาพและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย) ภายใต้เวทีวิจัยจังหวัดหนองคาย

แนวทางพัฒนาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดหนองคายนั้น การจัดเวทีสานเสวนาควรที่จะเชิญทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น เพิ่มการจัดเวทีในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการหลาย ๆ ครั้ง สร้างภาคีความร่วมมือในระดับจังหวัด รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญ มีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และควรที่จะส่งต่อผลการสานเสวนาในครั้งนี้ให้กับหน่วยงานที่สามารถขับเคลื่อนและสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์ภาครัฐ สรุปได้ว่า การดำเนินงานของภาครัฐยังติดอยู่ภายใต้ แผนการและนโยบายทำให้หน่วยงานภาครัฐมีข้อเสนอให้เชิญหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้บริหารระดับสูงเข้าร่วมการสานเสวนา เพื่อให้ตัดสินใจในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

คุณเอ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “เพิ่มการจัดในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมากขึ้น เช่น สภากาแฟ หรือเวียนหน่วยงานเป็นเจ้าภาพในการพบปะ และอยากเห็นการมีส่วนร่วมแต่ละหน่วยงานภาคส่วนอย่างสม่ำเสมอ”

คุณซี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ควรให้มีหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ หอการค้า สภาอุตสาหกรรม สภาการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการในหนองคาย เข้ามาร่วมในงานนี้ ควรทำให้เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นวาระสำคัญของจังหวัดหนองคาย และทำให้เกิดภาคีความร่วมมือ ภาครัฐ เอกชน ประชาชน รวมทั้งต้องประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญ”

คุณดี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “แบบเดิมที่ทำได้อยู่แล้ว และควรมีผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดเข้าร่วมรับฟังข้อเสนอแนะด้วย และเสนอผลสรุปการเสวนาเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดทราบด้วย”

จากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน สรุปได้ว่า ทางภาคเอกชน มีความเห็นที่จะให้การดำเนินการสานเสวนามีความครอบคลุมภาคส่วนอื่น ๆ มากขึ้น รวมถึงการจัดการประชุมที่ให่ภายนอกรับรู้เป้าหมายในการดำเนิน

คุณอี (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคเอกชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ระดมความคิดแบบที่จัดประชุมให้ภายนอกได้รับรู้ถึงเป้าหมายร่วมกันเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาทางจังหวัด”

คุณเอฟ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคเอกชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “จัดให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ ทุกเพศทุกวัย และหาทางออกร่วมกัน”

คุณเอช (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคเอกชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “แนวคิดเสวนาในจังหวัด แยกหมวดหมู่ จับกลุ่มความถนัดมาร่วมเสวนา นำเสนอผลข้อดี - ข้อเสีย เนื่องจากข้อดีข้อเสียและผลกระทบ แต่ละจังหวัดไม่เหมือนกัน เราก็นำมาเสวนาระดับจังหวัดกับจังหวัดเพื่อนำแนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจอีสานต่อไป และควรมีเวลาเพิ่มขึ้นในการระดมความคิดเห็นทุกภาคส่วน โดยแยกกลุ่มออกจากกัน เช่น หน่วยงานรัฐ ภาคเกษตรอยู่กลุ่มหนึ่ง ภาคเอกชนด้านการท่องเที่ยวอยู่กลุ่มหนึ่ง แล้วนำเสนอแนวทางของประเภทตามความถนัด”

จากการสัมภาษณ์ภาคประชาสังคม สรุปได้ว่า ทางภาคประชาสังคมต้องการผู้เข้าร่วมมีหลากหลายและมากขึ้น เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่รอบด้านมากกว่านี้

คุณไอ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาสังคม ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “การจัดเวทีสานเสวนา ในวงเสวนาทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมควรมีองค์ประกอบเวทีให้ครบ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในทางตรงและทางอ้อม โดยมีจุดมุ่งหมายจากข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ร่วมกัน”

คุณเจ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาสังคม ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ภาครัฐต้องสนับสนุนกระบวนการสานเสวนาที่เท่าเทียมอิสระ และข้อมูลนำเข้าที่รอบด้าน และให้ความสำคัญกับข้อสรุปของการสานเสวนา”

คุณเค (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาสังคม ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “เสริมบทบาทให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ ในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตตามแผนยุทธศาสตร์ควรเสริมสร้างขีดความสามารถในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการให้มีศักยภาพด้วย”

จากการสัมภาษณ์ภาคประชาชน สรุปได้ว่า ภาคประชาชนมีข้อเสนอให้มีการจัดเวทีสานเสวนา หรือเวทีที่ประชาชนสามารถนำเสนอความคิดเห็นที่ต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการนำเสนอข้อมูลที่ตรงไปตรงมาอย่างชัดเจน รวมไปถึงการให้ข้อมูลแก่ประชาชนในพื้นที่ที่รับผลกระทบกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ

คุณแอล (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “อยากให้มีการจัดเวทีเสวนาปีละ 2-3 ครั้ง เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้พูดคุยหารือกันเกี่ยวกับการพัฒนา เนื่องจากเวทีเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนสามารถแสดงความคิดเห็นตรงไปตรงมาได้ชัดเจน”

คุณเอ็ม (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “อยากให้มีการจัดตั้งสานเสวนา ทุก ๆ เดือน เพื่อให้ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับการมาพูดคุยกัน เกี่ยวกับการผลิต และส่งออก”

คุณโอ (นามสมมติ) จากหน่วยงานภาคประชาชน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ให้มีการจัดโครงการการเปิดเวทีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ และมีภาคเศรษฐกิจการค้า การขนส่ง หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาต้องเข้ามามีบทบาทในการเปิดเวทีการจัดโครงการพัฒนา NeEC”

จากทั้ง 4 ภาคส่วน พบว่า มีข้อเสนอในการพัฒนาการสานเสวนา 2 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ 1. การเชิญผู้เข้าร่วมการสานเสวนาให้มีจำนวนมากและครอบคลุมหน่วยงานทั้งจังหวัด เพื่อให้ได้การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ 2. การดำเนินงานที่ต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงการดำเนินงาน ที่ดำเนินไปแต่ละช่วงเวลา ซึ่งรวมไปถึงการนำเสนอข้อมูลที่ประชาชนพึงจะได้รับรู้และร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ และแนวทางการพัฒนาการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ พบว่า กระบวนการสานเสวนาสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ได้ เนื่องจากกระบวนการสานเสวนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนาที่เน้นการฟังและการพูดคุยกันเป็นส่วนใหญ่ มุ่งให้เกิดความเข้าใจ ทั้งมุมมองของตนเองและของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่หลากหลายจากทุกภาคส่วน ทำให้ทุกภาคส่วนในจังหวัดหนองคาย สามารถทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา วางแนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งพบว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฎิมาภรณ์ ธรรมเดช และคณะ (2561) ที่ศึกษาเรื่องผลของการพัฒนาและการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพื้นที่เสรี สำหรับการสานเสวนาและการสืบสอบที่มีต่อมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองและความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคม พบว่า แนวคิดพื้นที่เสรีสำหรับการสานเสวนาและการสืบสอบ เป็นการส่งเสริมให้ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมประเด็นที่สงสัยหรือสนใจในขั้นกำหนดประเด็นค้นคว้าและสร้างความเข้าใจจนก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภริดา ชัยรัตน์ (2565) ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเชิงพื้นที่ชุมชนตรอกวังหลัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนได้รับรู้และทราบถึงความต้องการในการพัฒนา และเมื่อประชาชนทราบถึงข่าวสารมากขึ้นก็จะส่งผลให้ประชาชนมีความต้องการการพัฒนาพื้นที่มากขึ้นตามไปด้วย กระบวนการสานเสวนาเป็นหนึ่งในนวัตกรรมที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่จะทำให้ประชาชนทราบถึงข่าวสาร และมีความต้องการการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้น และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลธรรม์ ศิเธรเมธัน จันทรคำ (2565) ได้ศึกษาการสานเสวนาในฐานะนวัตกรรมสันติภาพ: สถานภาพความรู้และข้อเสนอแนะ เป็นกระบวนการที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ พบว่า การสานเสวนานั้นมีลักษณะเป็นองค์ความรู้ใหม่ เป็นนวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์และกระบวนการ ทั้งระดับปฏิรูปและปฏิบัติ ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากกระบวนการสานเสวนาสามารถนำไปสู่การวางแนวทางการพัฒนาการใช้กระบวนการสาน

เสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อให้เกิดกระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีสิทธิการมีส่วนร่วมตามหลักแนวคิดการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนเท่านั้น และจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ ได้กล่าวถึงความไม่ทั่วถึงของสิทธิการมีส่วนร่วมภายในจังหวัดที่กระจุกตัวอยู่ภายในอำเภอเมือง รวมไปถึงภาคส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้น ทางมูลนิธิชุมชนขอนแก่นทศวรรษหน้า จึงใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งกระบวนการสานเสวนาที่ทางมูลนิธิชุมชนขอนแก่นทศวรรษหน้าใช้ในการดำเนินการนั้น มีหลักการการดำเนินงานโดยเป็นกระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยการฟังและการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และมีการจัดรูปแบบการสานเสวนาโดยการจัดรูปแบบห้องประชุมเป็นรูปแบบวงกลม เพื่อให้เห็นถึงความเท่าเทียมของการแสดงความคิดเห็นและลดอคติด้านชนชั้นทางสังคม แสดงให้เห็นว่าทุกคนมีสิทธิที่จะเสนอความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ พบว่า กระบวนการสานเสวนาที่จัดขึ้นที่หนองคาย สามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่จังหวัดหนองคายได้ เนื่องจากในกระบวนการสานเสวนาได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกัน จากหลากหลายภาคส่วน ทำให้ทุกภาคส่วนสามารถทำความเข้าใจปัญหาและวางแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษได้ อีกทั้งยังมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน แต่อีกนัยหนึ่ง กระบวนการสานเสวนาในครั้งนี้ สามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่จังหวัดหนองคายได้ในระดับเบื้องต้นเพียงเท่านั้น เนื่องจากหน่วยงานที่เข้าร่วมในการสานเสวนาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยงานทั้งหมด ซึ่งอาจทำให้การสานเสวนาในครั้งนี้ได้รับข้อมูลไม่ครอบคลุมจากหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

จากการวิเคราะห์แนวทางการใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ พบว่า การใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่หลากหลายและครอบคลุมทุกภาคส่วนในจังหวัดหนองคาย เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การจัดกระบวนการสานเสวนาเพื่อให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน สามารถรับรู้และเข้าถึงการจัดกระบวนการสานเสวนาได้มากยิ่งขึ้น การจัดกระบวนการสานเสวนาในจังหวัดควรมีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจัดทำสรุปข้อมูลหลังการจัดกระบวนการสานเสวนา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและใช้ในการจัดกระบวนการสานเสวนาในครั้งต่อไป ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนในจังหวัดรับรู้และเข้าถึงข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง เช่น การเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบลายลักษณ์อักษร เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การจัดกระบวนการสานเสวนาควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีความหลากหลาย ครบถ้วนและถูกต้อง

1.2 การจัดกระบวนการสานเสวนาควรมีการจัดหมวดหมู่หัวข้อหรือประเด็นที่ใช้ในการเสวนาอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็น ถูกต้องและครบถ้วนตามเป้าหมายของการจัดกระบวนการสานเสวนา

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเก็บข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์การวิจัยควรเก็บข้อมูลจากผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมกระบวนการสานเสวนาด้วย เพื่อให้ได้มุมมองความคิดเห็นที่หลากหลายจากทั้งผู้ที่เข้าร่วมกระบวนการและไม่ได้เข้าร่วมกระบวนการ

2.2 หลังจากจบกระบวนการสานเสวนาควรมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดหนองคาย

เอกสารอ้างอิง

- ปฐิมาภรณ์ ธรรมเดชะ, ยศวีร์ สายฟ้า และ ชาริณี ตรีวิญญู. (2561). ผลของการพัฒนาและการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพื้นที่เสรีสำหรับการสานเสวนาและการสืบสอบที่มีต่อมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองและความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(1), 70-86.
- พลธรรม์ ศิเษรเมฆัน จันทร์คำ. (2565). การสานเสวนาในฐานะนวัตกรรมสันติภาพ: สถานภาพความรู้และข้อเสนอแนะ. *Journal of Human Rights and Peace Studies*, 8(2), 335–352.
- ภริดา ชัยรัตน์. (2565). การรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเชิงพื้นที่ชุมชนตรอกวังหลัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(6), R169-R182.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ทิศทางการพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. สืบค้น 25 กันยายน 2566. จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7301.
- _____. (2566). *การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ*. สืบค้น 25 กันยายน 2566. จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13552&filename=esdps.